

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2023

FUNDACIÓ ACSAR

ACSAR
Fundació

QUI SOM?

Nascuda l'any 2005, la Fundació ACSAR ha heretat la trajectòria i dilatada experiència en l'àmbit de l'asil i el refugi de l'Associació Catalana de Solidaritat i Ajuda al Refugiat, entitat pionera a Catalunya i Espanya en aquest sector des de la dècada de 1970. L'objectiu principal de la fundació és la promoció del coneixement, la investigació i l'anàlisi dels fenòmens migratoris, les dinàmiques de mobilitat humana i la diversitat cultural a Catalunya, tenint en compte el marc europeu i internacional. Mitjançant l'estudi de la realitat social en relació a les migracions i el refugi, pretenem esdevenir un instrument útil i de referència a l'hora d'incidir en el disseny de polítiques públiques, proporcionar informació veraç i acurada, i contribuir a la construcció d'una societat diversa, plural i cohesionada.

En vistes a la consecució d'aquests objectius, les línies de treball de la fundació s'estructuren al voltant de tres pilars interdependents: la sensibilització i capacitació, la incidència i la cooperació. Al seu torn, les activitats i projectes que la fundació ACSAR duu a terme a través d'aquestes línies d'acció s'engloben en tres grans àmbits temàtics:

Asil, refugi i protecció internacional: La Fundació ACSAR té com a objectiu fonamental la defensa i promoció del dret a l'asil i al refugi. Per aconseguir-ho, desenvolupa diverses activitats en àmbits com la sensibilització, la formació, la divulgació i la cooperació. Ofereix cursos i seminaris sobre els mecanismes legals de protecció internacional, organitza jornades i xerrades per debatre temes d'actualitat relacionats amb l'asil i el refugi, i assessora institucions públiques. A través de l'Observatori de les Migracions de Catalunya, realitza recerca per comprendre millor el fenomen migratori i combatre els estereotips i el racisme. També participa en projectes de cooperació internacional, especialment a camps de refugiats al Líban, centrant-se en la defensa del dret a la salut mental.

Societat Diversa: A través de diverses línies per comprendre i gestionar els processos migratoris i fomentar la gestió de la diversitat a nivell local, comunitari i internacional. Això inclou: analitzar les polítiques d'integració i desenvolupament de les capacitats de les persones immigrants, contribuint a identificar desigualtats i problemàtiques socials, i recolzant estratègies per a una millor cohesió social i igualtat d'oportunitats. Observa i garanteix els drets civils, polítics, econòmics, socials i culturals, especialment per a grups en situació de vulnerabilitat, assessorant en legislació i sensibilitzant en drets. Promou la llengua catalana com a dret social i reforça les llengües d'origen, contribuint a la cohesió social i la construcció cultural. Lluita contra la discriminació i la segregació, especialment a través de la formació i l'educació per combatre discursos que amenacen la convivència intercultural.

Gestió de la Mobilitat Humana: S'aborda la intersecció entre les migracions i el desenvolupament econòmic i social, tant a nivell individual com comunitari i global. Aquest enfocament inclou diverses línies de treball, com ara el foment del retorn voluntari mitjançant programes que garanteixin èxit en col·laboració pública-privada i l'assessorament jurídic pertinent. A més, contribueix al debat sobre els vincles entre mobilitat i desenvolupament, obrint nous espais de reflexió i avaluant els resultats dels programes de co-desenvolupament. També lluita contra el tràfic de persones, especialment en l'àmbit de l'explotació sexual i laboral, amb un fort component de gènere, mitjançant la vinculació entre recerca i lluita contra les xarxes de crim transnacional. Per dur a terme aquestes tasques, utilitza eines com la recerca aplicada en col·laboració amb grups acadèmics, organització de cursos i seminaris de formació, disseminació i sensibilització a través de debats i publicacions, creació d'eines de gestió pública i accions de cooperació en origen per donar suport a persones refugiades en situacions de risc i exclusió.

CONTINGUTS DE LA MEMÒRIA

PROJECTES I ACTIVITATS A CATALUNYA

Curs Anual De Formació En Matèria D'asil I Protecció Internacional	5
Sessions D'assessorament Jurídic Gratuït Per A Persones Sol·licitants D'asil I Refugiades.....	7
Observatori De Les Migracions I El Refugi A Catalunya	8
Debat : On Som I On Anem? Perspectives De Futur Quinze Anys Després De L'aprovació Del Pacte Nacional Per A La Immigració De Catalunya	8
Jornada Sobre Violències Masclistes I Dones Migrants	9
X Jornada Sobre El Dret D'asil Per Motius D'orientació Sexual I Identitat De Gènere	10
Acte De Presentació De L'informe Sobre L'estat De La Immigració A Catalunya El 2022... 12	
Migralab	14
Camins D'asil, Refugi I Protecció Internacional En Temps D'emergència Climàtica	14
Jornada "Justícia Climàtica, Migracions I Drets Humans"	15
Seminari "Migracions Sud-Sud"	17

PROJECTES DE COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Contribuint A L'exercici I Defensa Del Dret A La Salut Mental De La Població Refugiada Als Camps De Beddawi I Naher Bared	20
Infants, Drets Humans I Salut Mental Des D'un Enfocament Comunitari Al Sud Del Líban	23
Promoure El Dret A La Salut De La Població Refugiada I Libanesa Vulnerable En Totes Les Seves Dimensions Amb Enfocament De Gènere, Inclusiu I Comunitari A Nabatieh, Líban	24

**PROJECTES I
ACTIVITATS A
CATALUNYA**

CURS ANUAL DE FORMACIÓ EN MATÈRIA D'ASIL I PROTECCIÓ INTERNACIONAL

La necessitat i l'interès social del projecte de sensibilització, formació i assessorament que proposa la Fundació ACSAR és especialment rellevant davant del context europeu, estatal i municipal dels últims anys. Des del 2008, el fenomen migratori s'ha vist greument afectat per la crisi econòmica, sent el col·lectiu migrant dels més castigats. Posteriorment, l'any 2011, amb l'esclat de les Primaveres Àrabs es va experimentar un augment en el nombre de persones que arriben a Europa a través del Mediterrani per demanar asil, arribant als 3 milions de persones sol·licitants entre els anys 2015 i 2016. Finalment, de manera més recent, han estat factors diversos els que han intervingut en la precarietat del col·lectiu migrant (que, lògicament, inclou les persones refugiades i sol·licitants d'asil). Exemples d'aquests en són la crisi socioeconòmica provocada per la COVID-19; les diferents guerres, com la de Ucraïna; el canvi climàtic que provoca la fugida dels països d'origen; i d'altres esdeveniments que ens desborden actualment.

En aquest context creiem en la necessitat de generar coneixement per a defensar els drets de les persones migrades i sol·licitants d'asil. D'aquesta manera, es fa més necessari que mai formar i sensibilitzar, tant a professionals com a estudiants, en la matèria en qüestió, amb la finalitat que siguin capaces de defensar els drets de les persones migrades, refugiades, sol·licitants d'asil i apàtrides.

La 15a edició del Curs de Drets Humans i Protecció Internacional es va dur a terme durant els mesos de febrer i març del 2023 de manera virtual, en resposta a la manca de finançament esperada per a la realització presencial. Tot i això, el curs va rebre una gran acceptació, amb la participació de 19 alumnes de diversos perfils professionals.

El curs, dissenyat per a juristes, advocats, funcionaris de l'Administració Pública, estudiants, treballadors socials, organitzacions del Tercer Sector i altres interessats en la temàtica, va constar de sessions de dos dies a la setmana, de 19 a 21 hores, amb un total de 26 hores lectives.

Els ponents, professionals reconeguts amb una àmplia experiència en drets humans i protecció internacional, van oferir les seves perspectives i coneixements al curs. Destaquen personalitats com José Luis Nvumba, Director del curs i advocat de l'ICAB; Gerard Català, advocat de la Creu Roja; Ana Homet, advocada de l'ICAB; Begoña Martínez, Lletrada de la Unitat contra la Tracta UTEH de l'Ajuntament de Barcelona; M. Batalla, advocada i coordinadora de la Comissió d'Estrangeria i Protecció Internacional; i David Casadevall, advocat al SAIER.

El temari del curs va ser el següent:

- Tema I. Presentació del curs i exposició dels seus objectius: Asil: origen històric: reu ressenya. La Unió Europea i el sistema comú d'asil. La Protecció Internacional: règim

ACSAR Fundació

@FundacioAcsar Fundació Acsar

CURS D'ASIL I PROTECCIÓ INTERNACIONAL

15ª EDICIÓ

Del 16 de febrer al 30 de març. Dimarts i dijous de 19h a 21h (online).

PROGRAMA COMPLET I INSCRIPCIONS:
facsar@fundacioacsar.org
www.fundacioacsar.org
933043023

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
Feminesismes

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

-Places limitades
-Certificat d'assistència
-Programa de beques

Jurídic regulador. Concepte jurídic. Anàlisi de les diferents causes de persecució i la seva conceptualització.

- Tema II. Vies legals i segures per a persones que busquen la Protecció Internacional: Mecanismes de reubicació i reassentament; sol·licitud de protecció internacional en ambaixades i consolats; corredors humanitaris.
- Tema III. Els actes de persecució: característiques i formes: Els Agents de persecució. Els agents de protecció: referència al Protocol de Estambul.
- Tema IV. L'apatrídia: règim jurídic regulador: Referències dins la Llei d'asil i de la Protecció Subsidiària. Concepte jurídic, sol·licitud, tramitació, instrucció, concessió i denegació.
- Tema V. Àrees geogràfiques productores de refugiats: Àsia, Orient Mitjà, l'Àfrica, Amèrica Llatina i Europa Oriental. Àrees productores d'apatrides: causes sociopolítiques. Concepte de país segur: efectes jurídics.
- Tema VI. El tràfic de persones: El seu impacte en les víctimes. Protocols d'actuació.
- Tema VII. Dret a la sol·licitud de Protecció Internacional a territori nacional: beneficiaris, lloc, termini i forma de presentació. Drets i obligacions del sol·licitant. Efectes de la sol·licitud. Formularis i documentació del sol·licitant. Causes d'inadmissió a tràmit: per falta de competència i per falta de requisits. El rol de l'ACNUR. Termini per a la resolució i silenci administratiu. Especial referència a la Unió Europea i al Reglament sobre els criteris per determinar el país responsable.
- Tema VIII. La minoria d'edat i la protecció Internacional: Règim jurídic: normativa relativa a l'asil i normativa. Menors acompanyats. Menors no acompanyats:
- Tema IX. El polissonatge: Responsabilitats: règim jurídic. Protocol oficial d'actuació: llums i ombres. Polissonatge i protecció Internacional.
- Tema X. Sol·licitud de Protecció Internacional en frontera: concepte de frontera i règim jurídic regulador. Lloc i forma de presentació. Efectes de la sol·licitud, causes d'inadmissió a tràmit: efectes. Termini de resolució, el seu còmput i silenci administratiu. El rol de l'ACNUR. El dret de reexamen. L'inadmès: és possible la seva devolució?, règim jurídic aplicable.
- Tema XI. Fase d'instrucció de la sol·licitud: La Tramitació d'Urgència: circumstàncies determinants. Especial referència a sol·licituds de protecció Internacional formulades en Centres d'Internament d'Estrangers. El procediment ordinari: accés a l'expedient i al seu impuls. El rol i la importància de l'instructor. El rol i la importància de l'ACNUR. La importància i el rol del Lletrat. Aportació de més proves. La Proposta de l'Instructor. La C.I.A.R: Proposta de Resolució Definitiva.
- Tema XII. La concessió de la Protecció Internacional o de la Protecció Subsidiària i els seus efectes: documentació, prestacions socials i econòmiques, dret de residència i treball, nacionalitat. Matrimoni. El manteniment de la unitat familiar: El dret a l'extensió familiar de l'asil i el dret al reagrupament familiar. El cessament i la revocació de la Protecció Internacional. Procediment. L'expulsió de l'asilat. La denegació de la Protecció Internacional: efectes. Els recursos administratius contra les resolucions definitives: règim jurídic regulador. El recurs de revisió.

- Tema XIII. El control jurisdiccional de l'activitat administrativa en matèria de Protecció Internacional i d'Apatriària: Actes expressos i presumptes susceptibles de recurs. El dret a la justícia gratuïta. Recurs contra la resolució d'inadmissió a tràmit: Òrgan competent. Terminis d'interposició. Legitimació i representació. Procediment i la seva tramitació. Finalització. Recursos: apel·lació. Mesures cautelars i cautelaríssimes: Incidents del judici principal. Recurs contra la resolució denegatòria de l'asil: Òrgan competent. Terminis d'interposició. Legitimació i Representació. Procediment i tramitació. Finalització. Recurs de Cassació.

La preparació del curs va requerir una planificació detallada, que va incloure reunions amb el director del curs per establir el calendari i actualitzar el temari, així com coordinar amb els ponents i preparar el material didàctic necessari. Aquest procés es va dur a terme al llarg de l'any 2022.

La 15a edició del Curs de Drets Humans i Protecció Internacional va ser un èxit, demostrant la demanda i l'interès continu en aquest àmbit de formació. Des de la Fundació ACSAR agraiem honestament la col·laboració de totes les persones que van contribuir al desenvolupament i la realització d'aquest curs.

SESSIONS D'ASSESSORAMENT JURÍDIC GRATUÏT PER A PERSONES SOL·LICITANTS D'ASIL I REFUGIADES

Des del gener del 2019 fins a l'actualitat, la nostra fundació ha estat compromesa en l'organització i realització de sessions d'assessorament jurídic gratuït destinat a persones refugiades, sol·licitants d'asil, protecció internacional i immigrants. Aquestes sessions s'han configurat com a un recurs vital per a aquelles persones que es troben en situacions de vulnerabilitat i necessiten orientació i suport legal.

Els participants en aquestes sessions provenen de diversos orígens i procedències, arribant a nosaltres a través de diverses vies. El boca a boca ha estat una font important per a la difusió del servei, juntament amb la nostra presència en les xarxes socials i altres mitjans de comunicació. A més, hem rebut derivacions de diverses institucions i organitzacions, com ajuntaments, entitats del tercer sector (com Càritas i Creu Roja) i centres d'acollida.

Els motius per sol·licitar asil i protecció internacional són diversos i sovint crítics. Observem una alta presència de dones que fugen de situacions de violència masclista i violència de gènere en els seus països d'origen. A més, també rebem casos de persones que busquen protecció a causa de conflictes armats, persecucions per motius religiosos, ideològics o ètnics, entre altres raons.

La logística per a l'organització d'aquestes sessions requereix una planificació detallada. Quan els usuaris ens contacten, ens assegurem de comprendre les seves necessitats específiques, incloent la disponibilitat d'intèrprets si cal, així com la provisió d'un entorn segur per a les consultes més delicades.

Els objectius de les sessions d'assessorament jurídic són múltiples. No només busquem proporcionar orientació legal en el procés de sol·licitud d'asil i protecció internacional, sinó també apoderar les persones ateses per afrontar els reptes que puguin sorgir en el seu procés d'adaptació al nou entorn. Així mateix, es fomenta la creació d'un espai segur on els usuaris puguin compartir els seus dubtes i inquietuds, creant un diàleg i intercanvi d'experiències.

En conclusió, les sessions d'assessorament jurídic han estat un recurs essencial per a les persones refugiades, sol·licitants d'asil, protecció internacional i immigrants. A través d'aquestes sessions, hem intentat donar resposta a una necessitat urgent de suport legal i orientació en un moment crucial per a moltes persones. Agraïm sincerament a tots els participants, col·laboradors i voluntaris que han contribuït al èxit d'aquestes sessions i que han donat suport a la nostra missió de defensar els drets humans i promoure la justícia social.

OBSERVATORI DE LES MIGRACIONS I EL REFUGI A CATALUNYA

L'any 2023 ha continuat el projecte de l'Observatori de les Migracions i el Refugi a Catalunya, mitjançant el qual la Fundació ACSAR pretén crear un espai de recerca i d'informació referent a nivell nacional per tal de dotar a tots els actors d'informació necessària per a conèixer el context i la realitat de les migracions i el refugi. Aquest és un projecte que s'integra dins els pilars del funcionament de la Fundació des del 2019 i que ha anat evolucionant arrel de la valoració d'activitats executades i dinàmiques establertes.

Les activitats que hi destaquen el 2023 són les següents:

Debat : On som i on anem? Perspectives de futur quinze anys després de l'aprovació del Pacte Nacional per a la Immigració de Catalunya

El 22 de març, el Palau Macaya va acollir una jornada titulada "On som i on anem? Perspectives de futur quinze anys després de l'aprovació del Pacte Nacional per a la Immigració de Catalunya", que va durar de les 9:30h a les 13:30h.

La Fundació ACSAR i el Club de Roma van reunir una cinquantena de professionals de diverses àrees, incloent administració pública, entitats, partits, sindicats, patronals i acadèmics, per reflexionar sobre la necessitat d'actualitzar el Pacte signat fa 15 anys. La convicció subjacent és que aquesta actualització és essencial per abordar les qüestions de immigració i refugi de manera clara i amb propostes de consens, situant-les com a temes rellevants en l'actual context del país.

La jornada es va estructurar en dos blocs: el primer va girar entorn de l'avaluació dels últims 15 anys des de la signatura del pacte, mentre que el segon va explorar les reflexions i perspectives de futur sobre la immigració, l'asil i el refugi.

Després de la jornada, des de ACSAR es van fer públiques les demandes i reflexions més importants, amb l'esperança que les autoritats pertinents les tinguessin en compte.

La Fundació ACSAR vol destacar la seva satisfacció amb l'assistència generalitzada i serietat de la jornada de debat i reflexió, destacant la importància de buscar el màxim consens possible. A més, es subratlla la necessitat de continuar el debat iniciat pel Club de Roma i ACSAR, instigant la Generalitat de Catalunya a obrir un espai de diàleg amb tots els actors per actualitzar el pacte i la legislació.

Pel que fa a les reflexions del debat, es posa èmfasi en la importància de situar les persones al centre del procés d'acollida, garantint els seus drets, i en la necessitat d'agilitzar els processos administratius per adaptar-se millor a la realitat social. A més, es destaca la rellevància de les polítiques d'habitatge, sanitat, educació i ocupació com a pilars per a una vida digna dels migrants i refugiats. S'insisteix també en la demanda de polítiques estables i consensuades, no subjectes a canvis cada 4 anys amb els governs i partits. Finalment, es promou l'ús del català com a instrument d'inclusió i de reforçament del sentiment de pertinença, i es subratlla la importància de considerar la perspectiva de gènere en les migracions, especialment en relació amb les tasques de cures.

La gravació completa de la jornada es pot recuperar en el següent [enllaç](#).

Jornada sobre Violències Masclistes i Dones Migrants

Des d'ACSAR creiem que és una temàtica de rellevància a explorar i posar sobre la taula en el context actual de debat intern en els moviments feministes. La situació de les dones migrants és altament complicada, en una realitat en la que s'enfronten a diferents formes de discriminació: pel seu gènere, la seva situació administrativa, la seva situació socioeconòmica, i per els diferents tipus de formes de violència que poden haver patit en el seu procés migratori o prèviament a arribar.

És per això, que el 16 de maig es va organitzar una jornada sobre les violències masclistes al voltant d'experiències de dones migrants. L'acte es va dividir en dues taules rodones. A la primera es va reflexionar sobre el propi fet de ser dona en el context migratori i de demanda de protecció internacional amb l'objectiu d'explorar les violències que reben les dones migrants i demandants de refugi en el procés de migrar. A la segona taula rodona es va debatre sobre les

violències que reben diàriament les dones migrants un cop han arribat al país d'acollida, tenint en compte tots els tipus de violència amb els que es troben.

Algunes de les reflexions de la jornada van ser les següents:

Les migrades, en arribar, sovint es troben desproveïdes de xarxes de confiança consolidades. En aquest context, les xarxes com els sindicats i els grups de dones esdevenen d'una importància rellevant, oferint relacions renovades de confiança i suport en el seu trajecte migratori. És essencial reconèixer que la salut mental de les dones migrants sovint es veu desatesa, amb poques ajudes disponibles. Això es deu a múltiples factors de vulnerabilitat, com la inestabilitat administrativa, la precarietat laboral i la dependència econòmica, que minven la seva autonomia personal.

És crucial comprendre que la violència masclista és un fenomen global que no es limita a les dones immigrades. Les dificultats d'accés a formacions i altres serveis també són notables, ja que les ofertes disponibles no s'ajusten a la realitat migratòria, ignorant costos i horaris.

A Catalunya i Espanya, la demanda de dones migrants per treballs de cura i feines domèstiques és alta, mentre que el tràfic de persones amb finalitats d'explotació laboral o sexual és una expressió de la violència masclista, exacerbant les desigualtats de gènere.

La migració, massa sovint, es percep només com un fenomen econòmic, invisibilitzant altres formes de violència. La violència institucional és un factor persistent en els processos migratoris, amb lleis d'estrangeria problemàtiques que perpetuen condicions estructurals de racisme. En l'anàlisi de la realitat de les dones migrants, és imprescindible atendre a aquestes condicions i denominar-les també com a violència.

A més, és urgent desvincular la imatge de les dones migrants com a simples víctimes a ser rescatades, col·locant el focus en les dinàmiques de racisme i les interaccions culturals en el país de destí. Aquest canvi de paradigma és necessari per abordar amb eficàcia els reptes que afronten les dones migrants i per construir una societat més justa i equitativa per a tothom.

X Jornada sobre el Dret d'Asil per Motius d'Orientació Sexual i Identitat de Gènere

La celebració de la X Jornada sobre el Dret d'Asil per Motius d'Orientació Sexual i Identitat de Gènere va ser organitzada per la Fundació ACSAR amb la col·laboració del CEJFE, amb l'objectiu de donar continuïtat a la tasca desenvolupada en edicions anteriors. Aquesta jornada va abordar la necessitat de cercar asil i refugi a causa de la persecució de les identitats LGBTIQ+. Després d'analitzar diverses temàtiques relacionades amb el col·lectiu LGTBIQ+ i l'asil en jornades anteriors, la Fundació ACSAR va considerar interessant abordar si el fet de pertànyer al col·lectiu podia fer que el procés de demanda d'asil i l'obtenció d'aquest fos més complicat.

L'objectiu de la jornada era creuar els eixos d'identitat de gènere i orientació sexual amb les demandes d'asil i les seves resolucions per veure si les experiències de les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals que es veuen

forçades a abandonar els seus països d'origen eren diferents de les dels altres demandants d'asil, fet que suposaria una greu discriminació cap al col·lectiu. En un context cis-heteropatriarcal, es va posar sobre la taula i es va denunciar les discriminacions patides pel col·lectiu LGTBIQ+ en situacions de demanda de protecció internacional, per avançar de forma conjunta cap a un futur més just i inclusiu.

Es van plantejar preguntes com si les persones del col·lectiu LGTBIQ+ tenien més dificultats que les altres en els processos de demanda o l'obtenció de l'asil a Espanya, a què es devia aquest fet i si era més difícil justificar la persecució del país d'origen si era per motius d'orientació sexual o d'identitat de gènere. També es va reflexionar sobre si les persones transsexuals tenien accentuada aquesta problemàtica fruit d'una transfòbia estructural, i si les dones tenien accentuada aquesta problemàtica segons els estudis de demandes d'asil i gènere.

Aquesta edició va comptar amb ponències i participació d'entitats, experts i professionals del món de l'asil i la protecció internacional i de la comunitat LGTBI de Barcelona. Es va destacar que Barcelona és una ciutat que destaca pel seu multiculturalisme, diversitat i convivència, i per tant va ser l'escenari perfecte per a celebrar aquesta jornada.

Es va comptar també amb la participació d'administracions públiques i grups de recerca dedicades a l'estudi i la gestió de la diversitat de gènere, sexual i d'origen, per tal de poder abordar la intersecció LGTBI-religió-asil des de la vessant tant teòrica com pràctica. Es va cercar i prioritzar la participació de ponents LGTBIQ+ migrants/refugiats per tal que poguessin aportar les seves experiències personals i conèixer així de primera mà les situacions abordades al llarg de la Jornada, evitant la pràctica etnocèntrica de "parlar pels altres".

Un cop acabada la jornada, es van repartir enquestes de satisfacció a tots els assistents i ponents per fer-ne un balanç complet, i es va publicar un document de reflexions i conclusions tretes en la Desena Jornada sobre el Dret d'Asil per Motius d'Orientació Sexual i Identitat de Gènere.

L'acte es va dividir en tres blocs:

1. **Inauguració:** Va anar a càrrec d'Encarna Bodelón González, directora del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada; i Ghassan Saliba Zeghondi, president de la Fundació ACSAR
2. **El bloqueig actual del sistema de demanda d'asil:** A càrrec de José Luis Nvumba Mañana, advocat de l'ICAB, refugiat polític i col·laborador de la Fundació ACSAR; i Yaiza Galimany, advocada de l'ICAB i d'ACCEM Catalunya i experta en protecció internacional. En aquesta ocasió, la moderació va ser responsabilitat de Salwa L. El Gharbi, patrona de la Fundació ACSAR.
3. **Dificultats en la demanda d'asil del col·lectiu LGBTI:** Amb la participació d'Antoni Mansilla Jacas, advocat especialista en dret penal, drets humans, dret d'asil i estrangeria i advocat del gabinet jurídic de l'Observatori Contra l'Homofòbia; i Berta Güell, investigadora en estudis migratoris al CIDOB i col·laboració en recerca del grup CER-Migracions de la UB i la UAB. El president Ghassan Saliba va moderar aquest bloc.

En l'actualitat els processos de demanda de protecció internacional en l'estat espanyol estan en situació de bloqueig, els demandants han d'esperar de 3 a 4 anys per obtenir resposta i les taxes d'acceptació són molt baixes. La desena jornada sobre el Dret d'Asil per Orientació Sexual i Identitat de Gènere va posar sobre la taula el context actual del sistema de demanda

d'asil espanyol, posant especialment el focus en la situació del col·lectiu LGBTIQ+ i les seves dificultats específiques en el procés de demanda de protecció internacional.

Acte de presentació de l'Informe sobre l'Estat de la Immigració a Catalunya el 2022

El 24 d'octubre es va presentar l'*Informe sobre l'Estat de la Immigració a Catalunya el 2022*. Aquest és un estudi emmarcat dins l'Observatori de les Migracions i el Refugi de la Fundació ACSAR. No és la primera edició d'aquest informe, i tampoc es preveu que en sigui l'última, ja que ja s'està treballant en la redacció de l'informe sobre l'estat de la immigració del 2023. La raó per la qual es presentin resultats de l'any natural anterior és la necessitat d'accés a dades demogràfiques i estadístiques dels temes tractats que comptabilitzin tot l'any sencer.

Els temes centrals de l'informe varien cada any. Hi ha molts àmbits en els quals l'eix de la immigració té un impacte rellevant: salut, habitatge, discriminació a les entitats públiques, justícia, accés al treball, etc. L'informe tracta de presentar dades de temes diferents cada any per donar una visió global de la situació de les persones migrants a Catalunya. Així, l'accés al dret de la salut o a l'habitatge – tema tractat a l'informe del 2021 – han quedat fora enguany, donant pas a altres temes. Els quatre blocs envers els quals s'ha redactat l'informe del 2022 han estat: **ocupació, educació, asil i refugi i nacionalitat**. L'informe ha estat redactat per Irene Rodríguez Padrón, qui va col·laborar amb la fundació a través de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Pel que fa al disseny gràfic, se'n va encarregar Tomàs González Carbó.

L'acte de presentació de l'informe s'ha dut a terme al Palau Macaya, de la Fundació la Caixa. Aquest va comptar amb un gran llistat de convidats i convidades. Hi ha participat representants d'institucions catalanes, com la Generalitat de Catalunya o l'Ajuntament de Barcelona; partits polítics; universitats catalanes; entitats del tercer sector, com Càritas, la CCAR, Punt de Referència o l'*Observatorio de derechos humanos y los medios de la comunicación*; entitats de col·lectius migrants, com la Coordinadora Catalana d'Associacions Senegaleses o l'Associació de Treballadors Pakistanesos; sindicats, com CCOO i la Unió de Pagesos; i part del patronat de la Fundació ACSAR. Hi ha assistit també a l'acte estudiants i representants de premsa catalana i espanyola.

Una vegada finalitzada la benvinguda i la presentació de l'informe, s'ha obert un espai de debat i reflexió entre les participants a l'acte. Revisant les dades presentades amb anterioritat, s'han donat recomanacions per a la redacció del pròxim informe i s'han repassat les principals problemàtiques del sistema actual. De la mateixa manera l'espai ha servit per transmetre a les institucions i partits polítics – responsables de les decisions que afecten la creació o modificació de polítiques públiques – propostes encarades a aconseguir millores significants per a les persones estrangeres a Catalunya.

Pel que fa a l'àmbit d'**ocupació**, la fundació proposa que:

- i) L'augment de les dades d'ocupació entre persones immigrades ha d'anar acompanyat d'una millora de les condicions laborals i de polítiques que defensin la no-discriminació;
- ii) Cal un esforç específic per combatre l'economia submergida, dotant a la Inspecció de Treball amb recursos humans i tècnics. S'ha de facilitar que els treballadors i treballadores víctimes de la sobreexplotació puguin denunciar els seus casos. És necessari insistir en la regularització, fent èmfasis sobre la dificultat de l'actuació de la inspecció del sector de servei domèstic.
- iii) El 2022 no s'ha pogut comprovar l'efecte de la modificació del Reglament d'Estrangeria aprovat durant l'agost d'aquest mateix any sobre la irregularitat administrativa. Tot i això, sí que s'ha de demanar més claredat, simplificació i informació sobre la nova figura de l'arrelament de formació perquè sigui útil.
- iv) S'ha de dotar a les oficines d'estrangeria de les Delegacions del Govern Central i el Departament de Treball de la Generalitat amb més recursos humans per a facilitar les cites, els tràmits i la resolució dels expedients.

En el d'educació que:

- i) L'informe posa èmfasis sobre l'abandonament escolar dels fills i filles de les persones immigrades. Hi ha una gran diferència entre el nombre d'estudiants estrangers cursant l'etapa obligatòria i la no obligatòria o estudis superiors. Instem a la Generalitat a analitzar aquesta situació i prendre les mesures necessàries perquè l'educació sigui efectivament un ascensor social i de promoció que asseguri la igualtat d'oportunitats.
- ii) És positiu l'increment de fills i filles d'immigrants inscrites als graus de Formació Professional, però encara és insuficient. S'han de reforçar els centres de formació professional amb més places, més personal i millor orientació per l'alumnat en general.

Pel que fa a l'accés a **asil i refugi**, constatem un increment en les sol·licituds molt elevat. Aquest és provocat principalment per les guerres, catàstrofes naturals, la repressió i la discriminació i persecució per orientació sexual entre altres. Davant això:

- i) És fonamental que millorem el nostre sistema d'asil, refugi i protecció internacional. En primer lloc, cal una major inversió de recursos per a la recepció de sol·licituds. El sistema actual està bloquejat, impossibilitant l'accés a les cites tant telemàtiques com presencials. Les persones triguen més de sis mesos en aconseguir una cita; i mentrestant, les persones candidates a l'asil i refugi estan en una situació d'espera indefinida, condemnades a la irregularitat i la incertesa.
- ii) Cal criteris clars per a la concessió d'asil, refugi i protecció internacional aplicables a totes les persones per igual sense cap discriminació per origen i procedència.
- iii) Criteris més flexibles per a demandants d'asil i protecció internacional per motius d'orientació sexual i concretament amb el col·lectiu LGTBIQ+ perseguits en els seus països d'origen per l'estat i grups organitzats.

Finalment, defensem que l'accés a la **nacionalitat** és una forma de mesurar la capacitat d'un estat de reconèixer la inclusió social, la diversitat cultural, de creença, d'origen i de color. Una manera de reconèixer a totes aquestes persones com a ciutadans en ple drets. La concessió de la nacionalitat dona dret a treballar a l'administració pública com a funcionaris i el dret a la participació política. L'accés a la nacionalitat resol aquesta deficiència democràtica, sobretot pel dret a la participació activa i passiva en totes les eleccions, el dret a votar i el dret a ser

candidat o candidata. Aquest és el camí més directe per avançar en el sentiment de pertinença i la cohesió social. Per tant:

- i) Espanya ha de reduir els anys de residència exigible per accedir a la nacionalitat espanyola dels deu als cinc anys.
- ii) Ha de permetre que les persones estrangeres conservin la nacionalitat d'origen.
- iii) Les comunitats autònomes han de poder intervenir. Les competències en l'àmbit de nacionalitzacions són exclusives a l'estat central, sense tenir en compte la naturalesa plurinacional d'Espanya. S'ha de tenir en compte també la realitat i l'existència de les llengües oficials a part del castellà i la diversitat culturals dels pobles que componen l'estat espanyol. Cal veure i estudiar les experiències d'altres països plurinacionals com el Canadà, Suïssa, Bèlgica o altres.
- iv) És primordial reduir els temps de tràmits per a la nacionalitat.

L'objectiu de la redacció d'aquest informe segueix sent l'anàlisi de la situació migratòria catalana de manera transversal, posant especial èmfasi en les condicions de vida de la població migrada al nostre país des d'una perspectiva antiracista, decolonial, feminista i de drets humans. Així mateix, pretén visibilitzar les discriminacions i desigualtats que la població migrada experimenta en els diferents àmbits que es tracten, sent tots ells fonamentals per gaudir d'una vida digna i que haurien de ser pilars de l'estat del benestar.

MIGRALab

Un altre dels objectius de l'Observatori Català de les Migracions i el Refugi ha estat la producció d'una base de dades estadístiques capaç d'aplegar de forma intuïtiva i transversal dades sobre les migracions i el refugi que normalment estan disperses. Aquesta centralització de dades s'ha concretat en el subprojecte "MigraLab", un portal fàcilment accessible des de la web de la Fundació ACSAR, on per una banda, en l'apartat "Indicadors" es proveeix un accés directe a pàgines i documents amb informació sobre immigració tant a Catalunya com a Espanya i Europa. Així mateix, l'apartat "Anàlisi de dades" es nodreix de la publicació regular de dades i gràfics il·lustratius i comentaris descriptius de la situació de la immigració a Catalunya, l'estat espanyol i Europa, atenent a criteris de claredat i veracitat i a objectius de sensibilització i promoció del coneixement per combatre la desinformació.

Podeu accedir a les dades de MigraLab a través d'aquest [enllaç](#).

CAMINS D'ASIL, REFUGI I PROTECCIÓ INTERNACIONAL EN TEMPS D'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Aquest és un projecte d'Educació pel Desenvolupament – ara més conegut com a Educació per a la Justícia Global – que s'inicia el primer dia de gener de 2023. Es tracta d'un treball executat conjuntament amb l'Associació Catalunya-Liban i que té com a objectiu principal abordar els reptes globals de la mobilitat humana aprofundint en la defensa i coneixement del dret a migrar i al refugi, promocionant la sostenibilitat ambiental i de la vida humana. A aquest fi, l'objectiu específic de les entitats involucrades en el projecte és avançant el coneixement sobre les causes estructurals i conseqüències de les migracions forçades, tot posant al centre les veus de les persones titulars de drets i prioritant les seves necessitats pràctiques i interessos estratègics de gènere.

Durant el 2023 s'executen dos activitats obertes al públic que s'emmarquen dins aquest projecte i que és important destacar:

Jornada “Justícia climàtica, migracions i Drets Humans”

El 29 de novembre es va celebrar la Jornada “Justícia climàtica, migracions i Drets Humans. Aquest va ser un acte on es van agrupar dues activitats emmarcades dins el projecte d'Educació pel Desenvolupament “Camins d'asil, refugi i protecció internacional en temps d'emergència climàtica”, subvencionat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.

L'esdeveniment es va confeccionar conjuntament amb el Col·legi d'Ambientòlegs (COAMB). És a dir, la recerca de ponents i les tasques de difusió es van fer de manera col·lectiva. Igualment, l'acte es va celebrar al Col·legi Oficial d'Agents Comercials de Barcelona, on es troben les oficines del COAMB.

La primera de les activitats va ser la presentació de l'estudi “Justícia climàtica, migracions i refugi a Catalunya”. Un informe encarregat per la Fundació ACSAR – i en col·laboració amb l'Associació Catalunya-Líban – redactat per Ricard Zapata i Juan Pablo Santangelo, director i col·laborador del grup d'investigació GRITIM-UPF, respectivament.

L'informe es va publicar uns dies abans a la web de la fundació i és obert al públic. De la mateixa manera, es va regalar una còpia física a les persones assistents a l'acte. El Sr. Zapata i el Sr. Santangelo van ser encarregats de conduir la presentació de l'informe. Així, van compartir el procés de creació d'aquest així com les principals conclusions que a les quals s'havia arribat.

Immediatament després, van presentar un vídeo on es mostraven fragments de les diferents entrevistes que es van executar per l'estudi. Les persones que integraven el col·lectiu d'entrevistades són les següents:

- **Susana Borràs Pentinat**, Investigadora activa en el Grup de Recerca sobre Dret ambiental, Immigració i Govern Local de la Universitat Rovira i Virgili en el Centre d'Estudis en Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT). Entrevista realitzada: 30/3/2023.
- **Pablo Escribano**, Especialista Regional Temàtic de l'Organització Internacional per a les Migracions en migració, medi ambient i canvi climàtic. S'encarrega de donar suport a la intervenció de la OIM en la relació entre migració i medi ambient als països de les Amèriques des de l'Oficina Regional de la OIM a San José, Costa Rica. Entrevista realitzada: 17/3/2023.
- **Panagiota Kotsila**, Investigadora en Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i a l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA-UAB). La seva recerca se centra en la intersecció d'ecologia i gènere i els determinants socioculturals de la salut. Entrevista realitzada: 21/3/2023.
- **David Llistar**, Director de Serveis de Justícia Global i Cooperació Internacional, Ajuntament de Barcelona. Entrevista realitzada: 30/3/2023.
- **Miguel Pajares**, Antropòleg social, novel·lista, investigador en la Universitat de Barcelona (UB) i president de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Entrevista realitzada: 24/3/2023.

- **Laia Serra Sellarès**, Llicenciada en ciències ambientals i doctorada en relacions internacionals i professora de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Entrevista realitzada: 22/3/2023.
- **Maria Serra Olivella**, Activista mediambiental – Ambaixador del Pacte Climàtic de la UE - Representant d'Europa del GYLC (Global Youth Leadership Center). Entrevista realitzada: 22/3/2023

Un cop visualitzat el vídeo es va mantenir un debat entre les persones assistents a l'acte – entre les quals hi havia algunes de les entrevistades – i els dos ponents.

La segona part de l'acte va ser una taula rodona sobre “Migracions i l'Agenda 2030”. En aquesta van participar Ricard Zapata, Oriol Puig, Susana Borràs i Juan Pablo Santangelo com a mederador (davant l'absència d'última hora per salut de Mons Badia, presidenta del COAMB).

Oriol Puig, investigador associat del GRITIM-UPF i professor a la UPF és especialista en els moviments migratoris a la zona del Sahel, destacant-hi Mali, Níger i Burkina Faso. Va explicar com l'emergència climàtica ha afectat la zona en termes d'una major irregularitat de pluges o augment de catàstrofes naturals i de la temperatura mitjana, entre altres. Recordava també que no es pot parlar d'una clara desertificació de la regió, ja que sembla que és possible que s'estigui vivint un procés de reverdiment d'algunes zones. Parlant dels moviments migratoris va remarcar que la majoria de moviments al Sahel es produeixen de manera interna. Finalment, enviava un missatge esperançador de possibilitat de canvi, alertant del perill dels missatges “alarmistes”.

Susana Borràs, entrevistada per la redacció de l'estudi presentat al primer acte de la jornada, posava una perspectiva més basada en el dret internacional i, sobretot, de gènere. Així, posava èmfasi en la importància de posar el focus en les diferències existents en funció de diferents eixos d'opressió de les persones migrants. Ressaltava que les dones s'encarreguen de més del 50% de la gestió de recursos del planeta mentre controlen al voltant d'un 1% de les propietats. La mirada interseccional de gènere, ètnia i classe es plantejaren com a eixos vitals per tenir una mirada general de les migracions ambientals.

Finalment, Ricard Zapata intervenia de nou a l'esdeveniment participant aquesta vegada en el debat horitzontal de la taula rodona. En el seu cas, van ressaltar la crítica a les polítiques europees de control de fronteres, tant a la mateixa costa europea com a la costa nord-africana. Proposava també un canvi de perspectiva per canviar el concepte de “crisi migratòria” i, en canvi, veure en les migracions possibles solucions a, per exemple, la falta de població agricultora a Europa. Demanava a les institucions estatals i europees la concessió d'un major poder a les ciutats, les quals, serien l'actor principal per poder fer front als pròxims reptes en l'àmbit de migracions climàtiques.

Un cop acabades les presentacions inicials, Juan Pablo Santangelo va dinamitzar un debat entre els tres ponents amb preguntes individualitzades i col·lectives. De la mateixa manera, les persones assistents van participar en aquest amb preguntes i reflexions.

The flyer is titled "Seminari Migracions i Refugi Sud-Sud" and is dated "30 de novembre de 10h a 12:30h." It is held at "Sala 42, edifici de CCOO, Via Laietana 16, quarta planta (Barcelona)". The speakers listed are "Refugiats al Líban" (Yara Harake) and "Persones palestines refugiades a Orient Pròxim" (Mohammad AlSharqawi). Contact information is provided as "projectes@fundacioacsar.org" or "933.043.023". The flyer also features logos for ACSAR Fundació, Associació Catalunya-Líban, Generalitat de Catalunya, and Agència Catalana d'Innovació i Recerca.

Seminari “Migracions Sud-Sud”

El 29 de novembre és el Dia Internacional de Solidaritat amb el Poble Palestí. Durant la setmana d'aquesta data, l'Associació Catalunya-Líban organitzava el Curs d'Aproximació al Món Àrab. El curs es va celebrar entre el 27 i el 29 de novembre. El dia següent a la finalització d'aquest, la Fundació ACSAR – amb col·laboració amb la mateixa Associació Catalunya-Líban – va organitzar un seminari extraordinari sobre les *migracions sud-sud*. És a dir, les migracions que es produeixen o de manera interna en un país o entre països del Sud Global. Més concretament, el seminari s'enfocava en els casos del Líban com a receptor de refugiats i el poble palestí per la seva diàspora per Orient Pròxim.

L'acte es va dividir en dues xerrades: la primera de Yara el Harake, periodista i

activista feminista, antiracista i pels drets humans; i la segona de Mohammed AlSharqawi, refugiament palestí siri i especialista del projecte Refugi Curt.

La Yara va contextualitzar primer la situació de refugi al Líban, compartint dades impactants com la d'1.5 milions de refugiats sirians i dos-cents cinquanta mil refugiats palestins vivint al Líban, un país amb 5.5 milions d'habitants. Explicava com al país àrab s'aplicava la que ella anomena *política de la no política* i no hi havia protecció legal per a grups de refugiats, que eren els més vulnerables i afectats per la crisi econòmica. De fet, el Líban no va signar mai l'Estatut de refugiats de 1951, pel que no hi ha reconeixement oficial de refugiats. La greu situació econòmica del país, marcada per l'explosió del port de Beirut el 2019, havia fet augmentar també la xenofòbia entre la població libanesa.

El Mohammed, per la seva banda, va explicar la seva experiència com a refugiament palestí sirià. D'aquesta manera, assenyalava que el cas del Líban no és únic pel que fa la no-reconeixement de refugiats a la regió, ja que Turquia tampoc va firmar l'estatut anteriorment mencionat. A més, valora que cap país compleix amb la llei internacional de migracions i refugi i que els camins per aconseguir-lo són dolorosos i impliquen pèrdues molt importants – com fins i tot la de la pròpia nacionalitat d'origen. La situació de genocidis sistemàtics que es viu a Palestina, explicava, està donant força al retorn

del significat de la Nakba – catàstrofe en àrab – i obligava al poble palestí a tenir com a objectiu principal la lluita contra el colonialisme.

L'acte es va celebrar a l'edifici de Comissions Obreres i va tenir una duració aproximada de dues hores i mitja. L'assistència va ser d'unes quinze persones i l'acte va ser gravat per a la seva publicació a les xarxes socials i web de la fundació. L'activitat s'emmarcava dins el projecte de "Camins, refugi i protecció internacional en temps d'emergència climàtica" d'educació pel desenvolupament subvencionat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

PROJECTES DE COOPERACIÓ INTERNACIONAL

CONTRIBUINT A L'EXERCICI I DEFENSA DEL DRET A LA SALUT MENTAL DE LA POBLACIÓ REFUGIADA ALS CAMPS DE BEDDAWI I NAHER BARED

L'objectiu del projecte és garantir la defensa i l'exercici del dret a la salut mental de la població refugiada en situació vulnerable amb enfocament comunitari, als camps de Beddawi i Naher Bared, Governorat del Nord, Líban.

En el moment en el que va començar el projecte el Líban s'enfrontava a una crisi multidimensional (qualificada de la més greu des de la guerra civil) que amenaçava amb la fallida de l'estat. En aquest context de deteriorament socioeconòmic, la població refugiada que viu als camps estava en situació d'exclusió social i pateix vulneracions sistemàtiques dels seus drets fonamentals. En particular, dones i infants refugiades presentant alts nivells d'estrès i ansietat, així com un alt risc d'exposició a violència, i no tenen accés a serveis especialitzats de salut mental. A finals d'any 2023, cal afegir a aquesta llista l'esclat de grans onades de violència a la franja de Gaza, Cisjordània i a la frontera sud del Líban per part d'Israel.

Davant d'aquesta situació de vulneracions de drets i, en particular, del dret a la salut mental dels infants refugiats, el disseny de la intervenció segueix la lògica de l'enfocament comunitari, multidisciplinari i de gènere i basat en els drets humans. En aquest sentit, la participació de tots els col·lectius protagonistes és cabdal per a l'assoliment de l'objectiu. Així doncs, hi participen activament titulars de drets (infància refugiada en situació de vulnerabilitat amb problemes de salut mental i les seves famílies com a representants), titulars de responsabilitats (l'equip multidisciplinari del programa de salut mental de BAS, altres entitats que treballen amb infància refugiada als camps com l'UNRWA, i ACSAR i CIEMEN) i titulars d'obligacions (les autoritats dels camps de Beddawi i Naher Bared).

En el marc del projecte, es duen a terme tasques d'atenció directa especialitzada en salut mental per a infància refugiada i les seves famílies, activitats d'empoderament per a TD, accions de sensibilització per a TR i es generen espais d'incidència local i internacional amb TD, TR i TO per a la reivindicació del dret a la salut mental de la infància refugiada.

El projecte es duu a terme als camps de persones refugiades de Beddawi i Naher Bared, així com els seus voltants, a pocs kilòmetres de Trípoli, al nord del Líban. Van ser establerts el 1955 i 1949 respectivament, i des de llavors han patit diversos episodis de destrucció, durant la guerra civil libanesa (1975-1990) i durant l'enfrontament entre Fatah Al-Islam i les forces armades libaneses (2007), quan moltes famílies van haver d'abandonar el camp per tornar a buscar refugi a algun altre lloc. La reconstrucció dels greus danys ocasionats encara no ha finalitzat. Així mateix, els últims anys la població d'aquests camps ha anat en augment (sobretot a partir de l'arribada de persones refugiades des de Síria a partir del 2011), agreujant el problema de sobrepoblació dels camps. Davant d'aquesta situació, al voltant dels mateixos s'han establert assentaments informals de persones refugiades de Síria, treballadores migrants sense regularitzar i altres famílies libaneses en situació de vulnerabilitat.

Així doncs, als camps les infraestructures són molt pobres, l'habitatge molt precari, existeix un greu problema ambiental de contaminació (especialment de l'aigua) i de malnutrició i l'estil de vida és altament estressant. Per tot això, la prevalença de malalties és molt alta. A mode d'exemple, al camp de Naher Bared, el 19'6% de la població pateix malalties cròniques i, segons un estudi recent del Ministeri de Sanitat del Líban, el nombre més gran de casos de càncer al país (proporcional a la població) es troba a aquest camp de persones refugiades. La població pateix vulneracions de drets en diferents escales i perspectives:

- Vulneració drets civils i polítics: Pel que fa a l'estatut de les persones refugiades palestines al Líban, l'estat no els reconeix els drets humans bàsics, inclòs el dret a la ciutadania. De fet, ni tan sols són considerades ciutadanes d'un altre estat, per la qual cosa no poden reclamar els mateixos drets que la resta de persones estrangeres que resideixen al Líban. Així doncs, la població refugiada és subjecte a lleis i pràctiques discriminatòries, principalment en l'àmbit laboral, educatiu, d'habitatge i salut. Aquestes vulneracions de drets, en un context patriarcal, tenen un efecte especialment negatiu en dones i infància.
- Vulneració dret a la salut: En particular, pel que fa al dret a la salut, l'accés a les persones refugiades palestines a serveis públics és denegat. Així doncs, és als centres mèdics de l'UNRWA i els hospitals que tenen convenis amb l'UNRWA on s'atén persones refugiades. No obstant això, l'UNRWA només ofereix serveis de salut primaris i secundaris i petites ajudes financeres per al tractament hospitalari terciari. En aquest sentit, les persones refugiades troben moltes dificultats per a ser ateses en serveis de salut mental: per una banda, per la manca de disponibilitat dels serveis i per l'altra, per les dificultats d'accés a aquests.
- Vulneració drets econòmics: A aquesta situació cal afegir-hi l'impacte de la COVID-19 i de la greu crisi multidimensional que travessa el Líban (descrita com la més greu des de la guerra civil), que ha deixat més d'un 80% de la població del Líban en situació de pobresa multidimensional. Segons l'UNRWA, les necessitats de les comunitats palestines als camps han incrementat les càrregues d'una comunitat que ja estava marginada abans de la crisi. Els repetits tancaments arran de la COVID-19 van tenir unes conseqüències socioeconòmiques molt negatives en les comunitats ja vulnerades, ja que la majoria treballaven en el sector informal (donades les lleis libaneses que prohibeixen a les persones refugiades palestines exercir fins a 39 professions) i, per tant, depenien de l'ingrés diari. Segons l'últim informe d'UNICEF sobre la vulneració de drets de la infància al Líban, gairebé tota la població refugiada del país viu en extrema pobresa i no té diners suficients per comprar els aliments que necessiten per sobreviure. Les conseqüències d'aquest deteriorament econòmic recauen amb major força sobre la infància, que depèn de la situació socioeconòmica (cada cop més precària) de les seves famílies i que, per la seva curta edat, disposa de menys recursos psicològics per a desenvolupar estratègies adaptatives davant de situacions adverses.
- Vulneració drets de la infància: En definitiva, la situació (ja existent) de vulneració de drets de la infància refugiada palestina al Líban s'ha vist agreujada amb la crisi. Concretament, les taxes infantils d'angoixa i estrès han augmentat, així com l'exposició de la infància refugiada a la violència. Segons un informe de l'UNRWA sobre la infància palestina refugiada al Líban, l'ús de violència física i psicològica contra els infants és una pràctica generalment acceptada i aplicada com a mètode de disciplina a les llars de persones refugiades palestines i sirianes. D'acord amb un informe de Gender & Adolescence: Global Evidence, hi ha grans diferències de gènere: els nois tenen major risc a rebre violència extrema per part del pare, mentre les nenes i noies acostumen a rebre violència per part dels germans (nois), que són concebuts com els protectors de les seves germanes i encarregats de la seva vigilància. Així doncs, les nenes i noies pateixen majors restriccions que els nens i nois en la seva llibertat de moviment a causa del control familiar en un context patriarcal. Igualment, s'observa que molts nois gestionen la seva ira, frustració i malestar emocional fent ús de la violència contra altres persones (per exemple, companys d'escola). D'aquests/es adolescents que són

víctimes o testimonis de violència, molt poques accedeixen als serveis de suport psicològic que necessiten (GAGE, 2021).

A més, els casos de treball infantil (inclosa la mendicitat, recol·lecció d'escombraries, feina al carrer...) i l'abandonament escolar (mesura presa per les famílies en situació vulnerable per poder arribar a final de mes) han augmentat. Segons una estimació de l'UNRWA, 1.275 estudiants refugiades/ts de Palestina van abandonar l'escola durant el curs 2020-2021 al Líban, el 55% dels quals va deixar d'anar a l'escola per causa de l'angoixa i el malestar psicològic. En referència al treball infantil, els nois tenen major vulnerabilitat a causa de les normes de gènere i, en el context de les lleis libaneses discriminatòries abans esmentades, el treball al qual poden accedir és molt precari (GAGE, 2021). Pel que fa a les nenes, donat l'impacte diferencial de gènere, les conseqüències de l'empitjorament de la qualitat de vida de les famílies refugiades s'ha traduït també en un preocupant augment dels matrimonis (forçats) infantils, amb greus conseqüències en la seva salut física i psíquica. Les causes immediates d'aquest augment és la situació de pobresa extrema i d'inseguretat als camps, si bé l'arrel dels matrimonis infantils són les normes de gènere i, en particular, la importància de la "puresa" de la noia per a "l'honor familiar" (GAGE, 2021).

- Vulneració dels drets de les dones: Igualment, els drets de les dones es troben particularment amenaçats en aquest context de conflicte de llarga durada. Les dures condicions de vida als camps (que, com esmentat anteriorment, cada cop empitjoren més) són especialment cruentes per a elles: la violència contra les dones per part de les seves parelles (IPV) augmenta en contextos de pèrdua dels rols tradicionals dels homes com a breadwinner o sosté de la família (fruit de l'escassetat i la mala qualitat de les oportunitats laborals als camps). D'aquesta manera, les dones desenvolupen el seu rol tradicional de principals cuidadores dins les famílies (encarregades del benestar d'infants, persones grans i també dels seus marits), assumeixen rols productius per poder sostenir econòmicament la família i, a més, són susceptibles de patir violència a mans de les seves parelles. Així mateix, els camps de persones refugiades són espais on els casos de violència sexual són molt nombrosos i en què les víctimes de violència sexual no acostumen a denunciar-los (per por a ser estigmatitzades) o no obtenen resposta de les autoritats. Dins del col·lectiu de les dones, les dones separades, vídues, amb diversitat funcional o trastorns mentals, tenen major risc de ser victimitzades.

En definitiva, les persones refugiades que viuen als camps de Beddawi i Naher Bared pateixen greus vulneracions dels seus drets humans. En particular, donada la precària qualitat de vida als camps i l'augment dels malestans emocionals i trastorns mentals que se'n deriven, així com la pràctica inexistència o inaccessibilitat de serveis de salut mental, identifiquem una greu vulneració del dret a la salut mental. Aquesta vulneració, com esmentat anteriorment, té efectes particularment nocius en la infància, amb menys recursos psicològics per adaptar-se a la situació de pobresa extrema i aïllament, i les dones, per una banda, a causa de la divisió sexual del treball, en ser les persones que s'encarreguen de les tasques de cures, per l'altra banda, pel risc de patir violència de gènere i sexual.

El present projecte contribueix a l'erradicació de les desigualtats que pateix la població refugiada en matèria de salut mental al Líban i de la relació de poder entre gèneres existent en un context patriarcal en què les dones són les persones que duen a terme les tasques de cures i que, per tant, suporten una càrrega mental i emocional major.

Per a fer-ho, a banda de millorar l'accés, la disponibilitat i la millora de serveis especialitzats de salut mental de la infància refugiada en situació de vulnerabilitat i les seves famílies, es duen a terme activitats d'enfortiment de coneixements i d'habilitats per a titulars de drets i de responsabilitats, així com activitats d'apoderament per a titulars de drets per a la reivindicació del seu dret a la salut mental. En el marc d'aquestes activitats, es fomenta la participació dels homes (pares o tutors) en les tasques de cures de les filles i fills i, per tant, es promou un canvi de paradigma cap a un model de corresponsabilitat. Així doncs, es treballa per a un compromís dels homes en la igualtat de gènere i en la transició cap a un model familiar més igualitari. També es creen espais de diàleg comunitari amb tots els col·lectius protagonistes, incloses les autoritats titulars d'obligacions. En aquest sentit, el foment de la participació de les dones és igualment imprescindible, ja que, a través de la participació en espais d'apoderament i reivindicació, es garanteix la inclusió de les dones en espais de mobilització social i política, espais típicament masculinitzats. A més, treure fora de casa temes com la salut mental i les tasques de cures i portar-los a espais comunitaris públics suposa transcendir la frontera imposada entre l'espai privat (on han quedat tradicionalment relegades les dones) i l'espai públic (fonamentalment ocupat per homes).

El projecte va iniciar-se el març de 2023 i té una finalització prevista al juny de 2024.

INFANTS, DRETS HUMANS I SALUT MENTAL DES D'UN ENFOCAMENT COMUNITARI AL SUD DEL LÍBAN

El projecte "Infants, Drets Humans i Salut Mental des d'un enfocament comunitari" va ser dissenyat per abordar les necessitats de salut mental dels nens i adolescents palestins i les seves famílies que viuen als campaments d'Al Buss, especialment en la zona de Tir. És un projecte executat pel soci local National Institution of Social Care and Vocational Training. L'orientació inicial es va centrar en la protecció dels drets humans dels nens i en millorar el seu benestar emocional en un entorn que experimenta desafiaments significatius, com la situació legal, restriccions governamentals, i serveis limitats proporcionats per altres organitzacions.

Principals Assoliments:

Durant la implementació del projecte, s'han assolit diversos èxits destacats:

- Oferiment de serveis de salut mental a 339 beneficiaris, incloent nens i adolescents, amb un enfocament multidisciplinari.
- Desenvolupament de plans de tractament individuals després d'avaluacions exhaustives per l'equip multidisciplinari.
- Involucrament actiu dels pares en el procés de teràpia infantil, amb apoderament a través d'orientació parental, formació, i psicoeducació.
- Organització de tallers i sessions d'informació per a pares, mares i nens, amb una àmplia cobertura comunitària.
- Creació de campanyes de conscienciació, amb un enfocament específic en trastorns com l'autisme i la protecció infantil.
- Elaboració de vídeos digitals de sensibilització i publicació a les xarxes socials, amb una significativa repercussió i ressò.

El mecanisme de treball va implicar un enfocament comunitari amb col·laboració amb diferents entitats. L'equip multidisciplinari va implementar un pla de tractament personalitzat per a cada pacient, amb la participació activa dels pares. Les sessions de teràpia individual,

grups de suport, tallers, campanyes i activitats de sensibilització van ser part integral del programa. La Comissió de Pares va ser instrumental en dinamitzar activitats i assegurar la participació de la comunitat.

El projecte s'ha pogut desenvolupar amb normalitat, però hi ha hagut certes circumstàncies adverses, com la inestabilitat contínua al Líban, desastres naturals i conflictes armats a les regions veïnes, van generar preocupacions addicionals per la salut mental dels nens i els pares. No obstant això, el projecte va adaptar-se a aquestes circumstàncies mitjançant l'oferta de suport emocional i la continua sensibilització sobre la importància de la salut mental en aquests contextos desfavorables. La comissió de pares i les activitats de formació van ser crucials per mantenir la rellevància i l'impacte del projecte en un entorn canviant.

Cal tenir molt present l'augment de violència que el poble palestí ha patit a la Palestina ocupada. A Cisjordània i, sobretot, a la franja de Gaza. Aquesta situació ha augmentat la pressió sobre els camps de refugiats del sud del Líban; ha dificultat la previsió del nombre de persones titulars de drets que hauran d'assumir; i, evidentment, ha tingut un impacte molt important sobre la salut mental de les famílies i infants que hi viuen.

La continuació del projecte va ser aprovada i el programa i les activitats van poder continuar ininterrompudament a partir de finals d'any de 2023. El nou programa s'anomena "Promoure l'exercici, defensa i garantia dels drets humans de la infantesa i de les seves famílies al Líban".

PROMOURE EL DRET A LA SALUT DE LA POBLACIÓ REFUGIADA I LIBANESA VULNERABLE EN TOTES LES SEVES DIMENSIONS AMB ENFOCAMENT DE GÈNERE, INCLUSIU I COMUNITARI A NABATIEH, LÍBAN **– Agrupació amb l'Associació Catalunya-Líban**

Aquest és un projecte en el que la Fundació ACSAR ha col·laborat en una agrupació amb l'Associació Catalunya-Líban (ACL). El soci local, en aquesta ocasió, ha estat el Socors Popular Libanès. Com deixa escrit l'ACL a la [seva memòria](#), l'objectiu del projecte és el de contribuir a la defensa, garantia, protecció i exercici efectiu dels drets humans de la població

refugiada i vulnerable al Líban. En concret, promoure el dret a la salut de la població refugiada i libanesa vulnerable en totes les seves dimensions amb enfocament de gènere, inclusiu i comunitari a Nabatieh.

Per fer-ho, el projecte es recolza en quatre eixos d'acció principals:

1. Millorar l'accés, disponibilitat i qualitat de l'atenció mèdica primària i especialitzada a la població més vulnerable de Nabatieh, sobretot persones refugiades, dones i amb diversitat funcional. Treballem per reforçar l'atenció mèdica i especialitzada i els serveis d'atenció de les especialitats de ginecologia, nounats i pediatria a l'hospital Al Nadja. També oferim formació en interculturalitat, gènere i diversitat funcional per al personal de l'hospital.
2. Incrementar els nivells de coneixement i resiliència de les poblacions a nivell individual i comunitari per a la protecció i exercici del dret a la salut. El programa de formació d'educació per a la salut inclou tallers sobre salut sexual i reproductiva, salut materna-infantil i hàbits saludables i d'higiene des d'un enfocament de salut comunitària, és a dir, tenint en compte els factors socials, econòmics i ambientals lligats al dret a la salut. S'està formant un comitè comunitari pel dret a la salut i s'està realitzant una campanya de sensibilització sobre salut sexual i reproductiva.
3. Generar capacitats i espais de participació de les poblacions per exigir el dret a la salut en els àmbits local, nacional i internacional. Hem produït un documental sobre la història del sud del Líban i del treball comunitari i d'atenció a la salut que s'ha dut a terme des del SPL i l'hospital de Nabatieh.
4. Implementar processos d'incidència i sensibilització a Catalunya per a la promoció local i global del dret a la salut al Líban. El març del 2023 s'organitzaran unes jornades a Barcelona i reunions amb institucions catalanes amb la participació de periodistes, diputats independents, activistes feministes i representants d'organitzacions locals libaneses convidades a Catalunya. També s'aprofitarà per presentar el documental.

AGRAÏMENTS

Per la seva constant implicació en projectes de cooperació, solidaritat i defensa dels drets humans, la Fundació ACSAR vol agrair el suport de:

Per altra banda, volem aprofitar per donar les gràcies a totes aquelles entitats amb les que hem tingut l'honor de col·laborar al llarg del curs 2023 i que han ajudat a que l'execució de les activitats funcionés com s'esperava. Concretament:

CONTACTE

Via Laietana 16, 4t pis – 08003 Barcelona

 (+34) 93 304 30 23

 facsar@fundacioacsar.org

 www.fundacioacsar.org

   @FundacioACSAR

